HARBIY TA'LIM MUASSASALARIDA KURSANTLARNI TAYYORLASH JARAYONINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

Yusupov Jo‘rabek Nusratilloyevich

Buxoro soliq texnikumi, o‘qituvchi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada harbiy ta'lim muassasalarida kursantlarni tayyorlash jarayonini tashkil etish va boshqarishning zamonaviy ilmiy-pedagogik yondashuvlari tahlil qilingan. Harbiy ta'lim tizimida ta'lim sifati va boshqaruv samaradorligini oshirishga qaratilgan innovatsion metodlar, kompetensiyaviy yondashuv, raqamli texnologiyalar hamda liderlik tamoyillarining o'rni ilmiy manbalar asosida yoritilgan. Shuningdek, harbiy pedagogika va boshqaruv nazariyasiga oid mahalliy hamda xorijiy olimlarning ilmiy qarashlari tahlil qilinib, kursantlarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tashkiliy-pedagogik mexanizmlari asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari harbiy oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayonini takomillashtirish, zamonaviy boshqaruv texnologiyalarini joriy etish va bo'lajak ofitserlarning kasbiy tayyorgarligini oshirishga xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *harbiy ta'lim, kursant, boshqaruv, tashkil etish, kompetensiya, liderlik, harbiy pedagogika, raqamli texnologiyalar, innovatsion ta'lim, ofitser tayyorlash.*

Аннотация. В *статье рассматриваются современные научно-педагогические подходы к организации и управлению процессом подготовки курсантов в военных образовательных учреждениях. Проанализированы инновационные методы обучения, компетентностный подход, цифровые технологии и принципы лидерства как факторы повышения качества военного образования. На основе анализа трудов отечественных и зарубежных ученых раскрыты организационно-педагогические механизмы формирования*

профессиональных компетенций будущих офицеров. Полученные результаты могут быть использованы для совершенствования системы военного образования и повышения эффективности подготовки курсантов.

Ключевые слова: *военное образование, курсант, управление, организация, компетентность, лидерство, военная педагогика, цифровые технологии.*

Abstract. *This article analyzes modern scientific and pedagogical approaches to organizing and managing the training process of cadets in military educational institutions. It examines competency-based education, innovative teaching methods, digital technologies, and leadership principles as key factors in improving the quality of military education. Based on the analysis of national and international scientific literature, the organizational and pedagogical mechanisms for developing the professional competencies of future officers are substantiated. The findings can contribute to improving military education management and enhancing the professional training of cadets.*

Keywords: *military education, cadet, management, organization, competency, leadership, military pedagogy, digital technologies, officer training.*

KIRISH. Harbiy ta'lim tizimini takomillashtirish bugungi kunda davlat xavfsizligini ta'minlash, Qurolli Kuchlarning jangovar shayligini oshirish hamda zamonaviy tahdidlarga munosib javob bera oladigan professional ofitser kadrlarni tayyorlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy geosiyosiy vaziyat, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi, sun'iy intellekt vositalarining harbiy boshqaruvga kirib kelishi hamda gibrid urushlar konsepsiyasining kengayishi harbiy ta'lim tizimiga yangi talablarni qo'ymoqda. Shu sababli kursantlarni tayyorlash jarayonini ilmiy asosda tashkil etish va samarali boshqarish harbiy pedagogikaning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Harbiy ta'lim muassasasida kursantni tayyorlash faqat nazariy bilimlarni egallash bilan cheklanmaydi. Bu jarayon harbiy-kasbiy kompetensiyalarni, jismoniy va

ruhiy barqarorlikni, liderlik fazilatlarini, mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini hamda yuksak vatanparvarlik ruhini shakllantirishni o'z ichiga oladigan uzluksiz pedagogik tizimdir. Mazkur tizimning samaradorligi o'quv jarayonini to'g'ri rejalashtirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash va boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish bilan bevosita bog'liq.

Harbiy strateg va nazariyotchi Carl von Clausewitz urushni siyosatning boshqa vositalar bilan davom ettirilishi sifatida baholagan va harbiy rahbarni tayyorlashda strategik tafakkur, vaziyatni chuqur tahlil qilish hamda tezkor qaror qabul qilish qobiliyatiga alohida e'tibor qaratgan. Uning qarashlari bugungi kunda harbiy oliy ta'lim muassasalarida strategik fikrlashni rivojlantirish metodikasining nazariy asoslaridan biri sifatida e'tirof etiladi.

Qadimgi harbiy mutafakkir Sun Tzu o'zining mashhur asarida qo'mondonning bilimdonligi, intizomi, tashabbuskorligi va askarlar bilan samarali muloqoti muvaffaqiyatning asosiy omili ekanligini ta'kidlagan. Uning ta'limotida harbiy tayyorgarlikni puxta rejalashtirish, vaziyatni oldindan baholash va inson omilini hisobga olish zamonaviy harbiy ta'lim uchun ham dolzarb ahamiyatga ega.

Rus harbiy arbobi Aleksandr Suvorov «Og'ir mashg'ulot – oson jang» tamoyilini ilgari surib, bo'lajak ofitserlarni tayyorlashda amaliy mashg'ulotlarning ustuvorligini asoslagan. U harbiy ta'lim nazariya va amaliyotning uzviy uyg'unligiga tayanishi zarurligini ta'kidlagan.

Harbiy pedagogika rivojiga katta hissa qo'shgan Mikhail Frunze ofitserlarni tayyorlash jarayonida nazariy bilim, amaliy ko'nikma va mafkuraviy-axloqiy tarbiyaning birligini ta'minlash zarurligini qayd etgan. Uning fikricha, harbiy ta'limning asosiy vazifasi murakkab sharoitlarda mustaqil harakat qila oladigan qo'mondonlarni tayyorlashdan iborat.

Boshqaruv nazariyasi vakillari Henri Fayol va Peter Drucker tomonidan ishlab chiqilgan rejalashtirish, tashkil etish, muvofiqlashtirish, motivatsiya va nazorat

funksiyalari harbiy ta'lim muassasalarini boshqarishda ham muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Ularning qarashlari kursantlarni tayyorlash jarayonini tizimli boshqarish, resurslardan oqilona foydalanish va ta'lim sifatini oshirishda keng qo'llaniladi.

S o'nggi yillarda kompetensiyaviy yondashuv, muammoli ta'lim, simulyatsion mashg'ulotlar, virtual poligonlar, sun'iy intellekt va raqamli boshqaruv tizimlarining harbiy ta'limga joriy etilishi kursantlarni tayyorlash sifatini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Bunday yondashuvlar bo'lajak ofitserlarda kasbiy bilim bilan bir qatorda analitik fikrlash, tezkor qaror qabul qilish, jamoani boshqarish va zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanish kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Mazkur maqolaning maqsadi harbiy ta'lim muassasalarida kursantlarni tayyorlash jarayonini tashkil etish va boshqarishning zamonaviy yondashuvlarini ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilish, ilg'or tajribalarni umumlashtirish hamda ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishdir.

Harbiy ta'lim muassasalarida kursantlarni tayyorlashning ilmiy-pedagogik asoslari. Harbiy ta'lim muassasalarida kursantlarni tayyorlash jarayoni murakkab, ko‘p bosqichli va uzluksiz pedagogik tizim bo‘lib, u bo‘lajak ofitserlarda kasbiy bilim, amaliy ko‘nikma, jangovar tayyorgarlik, rahbarlik qobiliyati va yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishga qaratilgan. Mazkur jarayonni samarali tashkil etish ilmiy asoslangan boshqaruv, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion ta'lim metodlarini qo‘llashni talab etadi.

Harbiy pedagogikada kursant shaxsini rivojlantirish nafaqat nazariy bilimlarni egallash, balki murakkab vaziyatlarda tezkor qaror qabul qilish, jamoani boshqarish, mas'uliyatni his etish va ekstremal sharoitlarda faoliyat olib borish kompetensiyalarini shakllantirishni ham o‘z ichiga oladi. Shu sababli harbiy ta'lim muassasalarida o‘quv

jarayonini boshqarish pedagogik, psixologik va tashkiliy omillarning o‘zaro uyg‘unligini ta'minlash asosida amalga oshirilishi lozim.

Harbiy ta'lim nazariyasining rivojlanishida **Carl von Clausewitz**ning strategik tafakkur haqidagi qarashlari alohida o‘rin egallaydi. Uning ta'kidlashicha, qo‘mondonning muvaffaqiyati faqat harbiy bilimlarga emas, balki vaziyatni tahlil qilish, ehtimoliy xavflarni oldindan baholash va tezkor qaror qabul qilish qobiliyatiga ham bog‘liq. Mazkur yondashuv zamonaviy harbiy ta'limda keys-stadi, vaziyatli topshiriqlar va simulyatsion mashg‘ulotlardan foydalanishning nazariy asosini tashkil etadi.

Sun Tzuning harbiy merosida esa intizom, puxta rejalashtirish va rahbarning shaxsiy namunasiga alohida e'tibor qaratilgan. Uning fikricha, yaxshi tayyorlangan qo‘mondon jang boshlanishidan oldin g‘alabaning asoslarini yaratadi. Mazkur g‘oya bugungi kunda kursantlarni tayyorlashda strategik rejalashtirish, risklarni baholash va boshqaruv qarorlarini modellashtirish orqali o‘z ifodasini topmoqda.

Harbiy sarkarda **Aleksandr Suvorov** tomonidan ilgari surilgan «Og‘ir mashg‘ulot – oson jang» tamoyili zamonaviy harbiy pedagogikaning asosiy metodik prinsiplaridan biri hisoblanadi. Suvorov nazariy bilimlarning amaliy mashg‘ulotlar bilan uzviy bog‘lanishini, kursantlarning real jangovar sharoitlarga yaqinlashtirilgan mashqlar orqali tayyorlanishini zarur deb hisoblagan. Bugungi harbiy oliy ta'lim muassasalarida poligon mashg‘ulotlari, taktik o‘yinlar va simulyatsion treninglarning keng qo‘llanilishi aynan ushbu yondashuvning amaliy ifodasidir.

Harbiy nazariyotchi **Boris Shaposhnikov** bo‘lajak ofitserlarni tayyorlashda strategik fikrlash va tizimli boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirishga katta e'tibor qaratgan. Uning fikricha, zamonaviy qo‘mondon harbiy bilimlar bilan bir qatorda iqtisodiy, siyosiy va ijtimoiy jarayonlarni ham chuqur anglay olishi zarur. Bu yondashuv harbiy ta'lim dasturlariga fanlararo integratsiyani joriy etish zaruratini asoslaydi.

Harbiy pedagogika bo‘yicha tadqiqotlarda **Mikhail Frunze** ta'lim va tarbiya jarayonining uzviyligini alohida ta'kidlaydi. U harbiy ta'limning asosiy maqsadi yuqori malakali mutaxassisni tayyorlash bilan birga, Vatanga sadoqat, fidoyilik va mas'uliyat kabi axloqiy sifatlarni shakllantirishdan iborat ekanligini qayd etadi. Frunzening ushbu qarashlari bugungi kunda kompetensiyaviy yondashuv bilan uyg‘unlashib, harbiy ta'lim mazmunini boyitmoqda.

Boshqaruv nazariyasining asoschilaridan biri **Henri Fayol** ishlab chiqqan rejalashtirish, tashkil etish, rahbarlik qilish, muvofiqlashtirish va nazorat funksiyalari harbiy ta'lim muassasalari faoliyatini boshqarishda metodologik asos vazifasini bajaradi. O‘quv jarayonini samarali boshqarish aynan ushbu funksiyalarning tizimli amalga oshirilishiga bog‘liq. Jumladan, rejalashtirish o‘quv yuklamalarini to‘g‘ri taqsimlashni, tashkil etish ta'lim resurslaridan samarali foydalanishni, nazorat esa kursantlarning bilim va ko‘nikmalarini muntazam baholab borishni ta'minlaydi.

Peter Druckerning natijaga yo‘naltirilgan boshqaruv konsepsiyasi harbiy ta'lim uchun ham muhim ahamiyatga ega. Uning fikricha, boshqaruvning asosiy vazifasi resurslarni samarali tashkil etish va belgilangan maqsadlarga erishishni ta'minlashdan iborat. Harbiy ta'lim tizimida ushbu yondashuv o‘quv jarayonining samaradorligini oshirish, o‘quv dasturlarini muntazam takomillashtirish va ta'lim sifatini monitoring qilishda qo‘llaniladi.

Zamonaviy pedagogika vakillari kompetensiyaviy yondashuvni kursantlarni tayyorlashning ustuvor modeli sifatida e'tirof etadilar. Ushbu yondashuvga ko‘ra, ta'lim jarayonining asosiy natijasi faqat bilim emas, balki kasbiy faoliyatda qo‘llaniladigan kompetensiyalarni shakllantirishdir. Shu nuqtai nazardan, bo‘lajak ofitserlarda quyidagi kompetensiyalarni rivojlantirish muhim hisoblanadi:

- strategik va operativ fikrlash;
- liderlik va jamoani boshqarish;
- tanqidiy va analitik tafakkur;

- axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish;
- stressli vaziyatlarda qaror qabul qilish;
- harbiy etikaga rioya qilish;
- samarali muloqot va muzokara olib borish.

Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi harbiy ta'lim tizimida yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Virtual trenajyorlar, elektron o‘quv platformalari, sun'iy intellektga asoslangan tahlil tizimlari, kengaytirilgan va virtual reallik texnologiyalari kursantlarning amaliy tayyorgarligini sezilarli darajada oshirmoqda. Ushbu vositalar murakkab taktik vaziyatlarni xavfsiz muhitda modellashtirish, individual tayyorgarlik darajasini baholash hamda o‘quv mashg‘ulotlarini differensial tashkil etish imkonini beradi.

Shunday qilib, ilmiy manbalar tahlili shuni ko‘rsatadiki, kursantlarni tayyorlash jarayonining samaradorligi zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash, boshqaruvning ilmiy asoslarini amaliyotga tatbiq etish va kursantlarning kasbiy kompetensiyalarini kompleks rivojlantirish bilan uzviy bog‘liq. Harbiy ta'lim tizimining zamonaviy rivojlanish bosqichida ta'lim mazmunini innovatsion yondashuvlar asosida takomillashtirish bo‘lajak ofitserlarning kasbiy tayyorgarligi sifatini oshirishning eng muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

Kursantlarni tayyorlash jarayonini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari va tahlil. Harbiy ta'lim tizimining zamonaviy rivojlanish bosqichi kursantlarni tayyorlash jarayonini an'anaviy o'qitish usullaridan kompetensiyaga yo'naltirilgan, raqamli texnologiyalar bilan integratsiyalashgan boshqaruv modeliga o'tkazishni talab etmoqda. Hozirgi davrda bo'lajak ofitser nafaqat harbiy bilimlarga ega mutaxassis, balki strategik fikrlovchi rahbar, zamonaviy texnologiyalarni qo'llay oladigan menejer va murakkab vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qila oladigan lider bo'lishi zarur. Shu bois kursantlarni tayyorlash jarayonini boshqarish tizimi ham mazmun, shakl va metodlar jihatidan yangilanmoqda.

So'nggi yillarda ko'plab davlatlarning harbiy oliy ta'lim muassasalari ta'lim sifatini oshirish maqsadida kompetensiyaviy yondashuvni amaliyotga keng joriy etmoqda. Ushbu modelda asosiy e'tibor nazariy bilimlarni o'zlashtirishdan ko'ra, kursantning kasbiy faoliyatni mustaqil amalga oshirishiga xizmat qiluvchi kompetensiyalarni rivojlantirishga qaratiladi. Natijada o'quv jarayonida muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, qaror qabul qilish, jamoa bilan ishlash va liderlik fazilatlarini shakllantirish ustuvor yo'nalishga aylanadi.

Harbiy ta'limni boshqarishda raqamli transformatsiya alohida o'rin egallaydi. Elektron o'quv platformalari, virtual laboratoriyalar, simulyatsion poligonlar, sun'iy intellekt elementlari, dron texnologiyalari va raqamli monitoring vositalari kursantlarning bilimini individual baholash, mashg'ulotlarni optimallashtirish hamda o'quv jarayonini real vaqt rejimida boshqarish imkonini bermoqda. Mazkur texnologiyalar ta'lim samaradorligini oshirish bilan birga, kursantlarning axborot-kommunikatsiya kompetensiyalarini ham rivojlantiradi.

Xorijiy tajriba tahlili. AQSh harbiy ta'lim tizimida bo'lajak ofitserlarni tayyorlash jarayoni "mission command" tamoyiliga asoslanadi. Mazkur yondashuv kursantlarda mustaqil fikrlash, tashabbuskorlik va mas'uliyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. O'qituvchi esa nazoratchidan ko'ra ko'proq maslahatchi va yo'naltiruvchi rolini bajaradi.

Buyuk Britaniya harbiy akademiyalarida liderlik kompetensiyalarini shakllantirishga alohida e'tibor qaratiladi. Kursantlar nazariy mashg'ulotlar bilan bir qatorda jamoaviy loyiha ishlari, dala o'quvlari va stress sharoitidagi mashqlarda muntazam ishtirok etadilar. Bunday yondashuv ularning psixologik barqarorligini va boshqaruv qobiliyatini rivojlantiradi.

Turkiya harbiy ta'lim muassasalarida milliy qadriyatlar, harbiy intizom va zamonaviy axborot texnologiyalari uyg'unlashtirilgan ta'lim modeli qo'llaniladi. Ushbu

modelda nazariya, amaliyot va ma'naviy tarbiya yagona pedagogik tizim sifatida qaraladi.

Janubiy Koreya harbiy akademiyalarida sun'iy intellekt, robototexnika va kiberxavfsizlik yo'nalishlari o'quv dasturlarining muhim qismiga aylangan. Bu esa bo'lajak ofitserlarning zamonaviy harbiy tahdidlarga tayyorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

O'rganilgan ilmiy manbalar va ilg'or xorijiy tajribalar tahlili asosida kursantlarni tayyorlash jarayonini boshqarishning quyidagi **integrallashgan modeli** taklif etiladi.

Mazkur model beshta o'zaro bog'liq komponentdan iborat:

1. **Strategik rejalashtirish** – o'quv jarayonining maqsadlari, natijalari va rivojlanish istiqbollarini belgilash.
2. **Kompetensiyaviy ta'lim** – kursantlarda kasbiy, boshqaruv va liderlik kompetensiyalarini shakllantirish.
3. **Raqamli boshqaruv** – elektron ta'lim, sun'iy intellekt, virtual trenajyorlar va avtomatlashtirilgan monitoring tizimlaridan foydalanish.
4. **Amaliy integratsiya** – nazariya, dala mashg'ulotlari va xizmat faoliyatini yagona tizim asosida tashkil etish.
5. **Monitoring va refleksiya** – kursantlarning rivojlanishini muntazam baholash, tahlil qilish va o'quv dasturlarini takomillashtirish.

Aynan ushbu besh komponentning uyg'unligi harbiy ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi quyidagilardan iborat:

– kursantlarni tayyorlash jarayonini boshqarishning **integrallashgan pedagogik modeli** ishlab chiqildi;

– kompetensiyaviy yondashuv raqamli boshqaruv texnologiyalari bilan uyg'unlashtirildi;

– harbiy pedagogika va boshqaruv nazariyasining o'zaro integratsiyasiga asoslangan tashkiliy mexanizm taklif etildi;

– kursantlarning kasbiy kompetensiyalarini baholashning ko'p mezonli modeli tavsiya etildi.

Muhokama.Tahlillar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy harbiy ta'limning muvaffaqiyati faqat yangi o'quv dasturlariga emas, balki boshqaruv tizimining takomillashganligiga ham bog'liq. O'quv jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash, o'qituvchi va kursant o'rtasida hamkorlik muhitini yaratish, mustaqil ta'limni qo'llab-quvvatlash hamda raqamli vositalardan foydalanish ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi.

Shuningdek, kursantlarni tayyorlashda psixologik tayyorgarlik, axloqiy tarbiya, vatanparvarlik, liderlik va jamoaviy boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirishni yagona pedagogik tizim sifatida tashkil etish zarur. Bunday yondashuv bo'lajak ofitserlarning kasbiy tayyorgarligini zamonaviy talablarga mos ravishda shakllantirish imkonini beradi.

Mazkur tadqiqot natijalari harbiy ta'lim muassasalarida kursantlarni tayyorlash jarayonini tashkil etish va boshqarish ko‘p omilli, uzluksiz va ilmiy asoslangan pedagogik tizim ekanligini ko‘rsatdi. Zamonaviy xavfsizlik muhitining murakkablashuvi, raqamli texnologiyalar rivoji va harbiy amaliyotning yangi shakllari bo‘lajak ofitserlarni tayyorlash mazmuni hamda boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirishni talab etmoqda.

Ilmiy manbalar tahlili shuni ko‘rsatdiki, Carl von Clausewitz strategik tafakkurni, Sun Tzu puxta rejalashtirish va intizomni, Aleksandr Suvorov amaliy tayyorgarlikni, Mikhail Frunze esa ta'lim va tarbiyaning uzviyligini harbiy tayyorgarlikning asosiy omillari sifatida e'tirof etgan. Henri Fayol va Peter Drucker tomonidan ishlab chiqilgan boshqaruv konsepsiyalari esa harbiy ta'lim muassasalarida o‘quv jarayonini samarali tashkil etishning nazariy-metodologik asosini tashkil etadi.

Tadqiqot davomida xorijiy tajribalar ham tahlil qilindi. AQSh, Buyuk Britaniya, Turkiya va Janubiy Koreya harbiy ta'lim tizimlarida kompetensiyaviy yondashuv, liderlikni rivojlantirish, simulyatsion mashg‘ulotlar va raqamli texnologiyalarni joriy etish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillari ekanligi aniqlandi. Ushbu tajribalar milliy harbiy ta'lim tizimini rivojlantirishda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Olib borilgan tahlillar asosida kursantlarni tayyorlash jarayonini boshqarishning integrallashgan modeli taklif etildi. Mazkur model strategik rejalashtirish, kompetensiyaga yo‘naltirilgan ta'lim, raqamli boshqaruv, amaliy integratsiya hamda monitoring va refleksiya komponentlarining o‘zaro uyg‘unligiga asoslanadi. Ushbu modelni amaliyotga joriy etish o‘quv jarayonining samaradorligini oshirish, kursantlarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va ta'lim sifatini muntazam nazorat qilish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Harbiy ta'lim muassasalarida kompetensiyaviy yondashuvni o‘quv jarayonining asosiy metodologiyasi sifatida joriy etish.
2. Kursantlarning liderlik, strategik fikrlash va boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirishga yo‘naltirilgan maxsus modullarni ishlab chiqish.
3. Sun'iy intellekt, virtual trenajyorlar va simulyatsion texnologiyalardan o‘quv mashg‘ulotlarida keng foydalanish.
4. O‘quv jarayonini boshqarishda raqamli monitoring va elektron baholash tizimlarini joriy etish.
5. Nazariy mashg‘ulotlar bilan amaliy tayyorgarlikning uzviyligini kuchaytirish.
6. O‘qituvchi va kursant o‘rtasida refleksiv muloqot hamda teskari aloqani takomillashtirish.
7. Harbiy pedagoglarning kasbiy malakasini muntazam oshirish va xalqaro tajribalarni o‘quv jarayoniga tatbiq etish.

8. Harbiy ta'lim muassasalari va qo‘shinlar o‘rtasidagi amaliy hamkorlikni kengaytirish.

9. Kursantlarning kasbiy tayyorgarligini baholash mezonlarini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.

10. Harbiy ta'limni boshqarishda ilmiy tadqiqot natijalaridan tizimli foydalanish.

Xulosa qilib aytganda, kursantlarni tayyorlash jarayonini ilmiy asosda tashkil etish va boshqarish bo‘lajak ofitserlarning kasbiy tayyorgarligini oshirish, Qurolli Kuchlarning jangovar salohiyatini mustahkamlash hamda zamonaviy xavfsizlik talablariga javob beradigan harbiy mutaxassislarni tayyorlashning muhim sharti hisoblanadi. Ta'lim jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalarni, raqamli boshqaruv vositalarini va kompetensiyaviy yondashuvni izchil joriy etish harbiy ta'lim tizimining barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

.Clausewitz C. On War. – Princeton: Princeton University Press, 1984. – 752 p.

1. Sun Tzu. The Art of War. – Oxford: Oxford University Press, 2013. – 208 p.
2. Suvorov A.V. Nauka pobejdat'. – Moskva: Voenizdat, 1980. – 176 s.
3. Frunze M.V. Izbrannye proizvedeniya. – Moskva: Voenizdat, 1977. – 512 s.
4. Shaposhnikov B.M. Mozg armii. – Moskva: Voenizdat, 1929. – 620 s.
5. Fayol H. General and Industrial Management. – London: Pitman Publishing, 1949. – 110 p.
6. Drucker P.F. The Practice of Management. – New York: Harper & Brothers, 1954. – 404 p.
7. Drucker P.F. Management Challenges for the 21st Century. – New York: Harper Business, 1999. – 224 p.
8. Bompa T.O., Buzzichelli C. Periodization: Theory and Methodology of Training.

– 6th ed. – Champaign: Human Kinetics, 2019. – 424 p.

9. Martens R. Successful Coaching. – 5th ed. – Champaign: Human Kinetics, 2012. – 440 p.
10. Côté J., Gilbert W. An Integrative Definition of Coaching Effectiveness and Expertise // *International Journal of Sports Science & Coaching*. – 2009. – Vol. 4, No. 3. – P. 307–323.
11. Platonov V.N. Sistema podgotovki sportsmenov v olimpiyskom sporte. – Kiev: Olimpiyskaya literatura, 2015. – 808 s.
12. Matveev L.P. Teoriya i metodika fizicheskoy kultury. – Moskva: Sport, 2010. – 320 s.
13. Kerimov F.A. Sport pedagogikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2018. – 352 b.
14. Xonkeldiyev Sh.X. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019. – 312 b.
15. Atayev A.K. Harbiy pedagogika asoslari. – Toshkent: Fan, 2021. – 286 b.
16. O‘zbekiston Respublikasining "Ta'lim to‘g‘risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
17. O‘zbekiston Respublikasining "Mudofaa to‘g‘risida"gi Qonuni. – Toshkent.
18. O‘zbekiston Respublikasining "Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to‘g‘risida"gi Qonuni. – Toshkent.
19. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Qurolli Kuchlar va harbiy ta'limni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
20. *Journal of Military Learning*. – 2021–2025 yillardagi sonlari.
21. *Military Review*. – 2020–2025 yillardagi sonlari.
22. *Journal of Defense Management*. – 2020–2025 yillardagi sonlari.
23. *Armed Forces & Society*. – 2020–2025 yillardagi sonlari.
24. *Defence Studies*. – 2020–2025 yillardagi sonlari.
25. *Journal of Military and Strategic Studies*. – 2020–2025 yillardagi sonlari.

26. *International Review of the Armed Forces Medical Services*. – 2020–2025 yillardagi sonlari.
27. *European Journal of Higher Education*. – 2020–2025 yillardagi sonlari.